

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojaseloste

Tietosuojaseloste sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa.

Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

Tietosuojaselosteen avulla voidaan huolehtia rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuudesta. Osoitusvelvollisuus on keskeinen periaate tietosuoja-asetuksessa ja tarkoittaa, että rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan noudattavansa tietosuojalainsäädäntöä. Tietosuojaseloste voi toimia myös pohjana tutkittaville annettavan informaation laatimiseen.

1 Tutkimuksen nimi

Lastenhoitojärjestelyt helsinkiläisissä lapsiperheissä (HELA)

2 Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Kela

Osoite: PL 450, 00056 KELA (Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI)

Puhelinnumero: 020 634 11

Helsingin kaupunki

Osoite: PL 550, 00099 Helsingin kaupunki (Siltasaarenkatu 18-20 A, 00530 Helsinki)

Puhelinnumero:

3 Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Nimi: Miia Saarikallio-Torp

Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI

Puhelinnumero: 020 634 1968

Sähköpostiosoite: miia.sarikallio-torp@kela.fi

Edellä kohdassa 2 mainitut organisaatiot toimivat tässä tutkimuksessa yhteisrekisterinpitäjinä, eli ne määrittelevät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Tutkittavat voivat tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi yllä mainitulle yhteyshenkilölle. Yhteyshenkilö välittää tarvittaessa pyynnön myös muille yhteisrekisterinpitäjinä toimiville organisaatioille.

4 Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimus toteutetaan yhteistyössä Kelan tutkimuksen ja Helsingin kaupungin kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikön kesken. Kelan tutkimus

vastaa aineiston keruusta ja yhdistämisestä sekä toimittamisesta Helsingin kaupungin nimettyjen tutkijoiden käyttöön. Aineistoa käyttävät tutkijat allekirjoittavat salassapitositoumuksen. Kumpikin osapuoli vastaa aineiston tietoturvalisesta tallentamisesta ja käsittelystä, sekä tulosten raportoinnista ja aineiston hävittämisestä tutkimuksen päätyttyä.

5 Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Hankkeen vastuullinen johtaja Kelassa:
Nimi: Karoliina Koskenvuo
Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI
Puhelinnumero: 050 5522157
Sähköpostiosoite: karoliina.koskenvuo@kela.fi

Hankkeen vastuullinen johtaja Helsingin kaupungin kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikössä:
Nimi: Katja Vilkama
Postiosoite: PL 550, Siltasaarenkatu 18-20 A, 00530 Helsinki
Puhelinnumero: 050 4028766
Sähköpostiosoite: katja.vilkama@hel.fi

6 Tutkimuksen suorittajat

Kelan tutkijat / data-analyytikot ja Helsingin kaupungin tutkijat, joilla on aineistoon käyttöluvat.

7 Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Kelan tietosuojavastaava: Regina Ollila
sähköposti: regina.ollila@kela.fi; tietosuoja@kela.fi

Helsingin kaupungin tietosuojavastaava: Päivi Vilkki
sähköposti: paivi.vilkki@hel.fi

8 Tutkimuksen luonne ja kestoaika

Kertatutkimus Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

1.4.2020–31.12.2023. Tarvittaessa käsittelyaikaa voidaan pidentää osatutkimusten tarvitseman ajan puitteissa.

9 Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja käsitellään tutkimuksen toteuttamista varten. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, minkälaisia lasten hoitoratkaisuja perheissä tehdään eri elämäntilanteissa ja elämäntilanteen muuttuessa. Tarkoitus on

seurata lapsiperheiden valintoja pitkäaikaisaineistoilla ja useamman vuoden ajan (vuodesta 2006 vuoteen 2018 asti) ja saada näin kuvaa sekä yksittäisten perheiden ja lasten hoitopoluista että ajallisesta muutoksesta hoitoratkaisuissa ja niihin yhteydessä olevista tekijöistä. Kyseessä on ensimmäinen tutkimus Suomessa, jossa alle kouluikäisten lasten hoitoratkaisuja, huomioiden sekä lasten hoidon etuudet ja palvelut, voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti yksilötason rekisteriaineistolla.

Hankkessa käytetään vain rekisteriaineistoja.

Tutkijat käsittelevät henkilötietoja voimassaolevan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti sekä Kelan ja tutkimusyksikön ja Helsingin kaupungin ohjeita noudattaen. Tutkijoita/analytikoita sitoo ehdoton salassapitovelvollisuus yksittäisiä henkilöitä koskevista tiedoista. Jokainen aineiston käsittelyyn osallistuva allekirjoittaa salassapitositoumuksen.

Tulokset raportoidaan tilastollisessa, ryhmätason muodossa. Yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa raportoiduista tuloksista. Tulokset raportoidaan tieteellisissä vertaisarvioituissa julkaisuissa sekä kotimaassa että ulkomailla sekä muissa kanavissa.

10 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn peruste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava:

- Tutkittavan suostumus
- Rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- Yleistä etua koskeva tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö
- Oikeutettu etu; mikä tunnistettu etu on kyseessä:
- Muu, mikä:

11 Arkaluonteiset henkilötiedot / erityiset henkilötietoryhmät

- Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia/erityisiä henkilötietoja

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia arkaluonteisia/erityisiä henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä (kansalaisuus, äidinkieli)
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot

- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveystiedot
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluonteisten tietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen erityisehtoon:

- Tutkittavan nimenomainen suostumus
- Tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus
- Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
- Käsittely on tarpeen tärkeän yleisen edun vuoksi
- Muu, mikä:

12 Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa kerätään rekisteritietoja vuosina 2006–2018 Helsingissä syntyneistä tai siellä asuneista lapsista ja heidän vanhemmistaan (/perheistään). HELA-aineistoon kootaan seuraavia tietokokonaisuuksia (suluissa tietolähde):

Demografiset taustatiedot: syntymävuosi (lasten osalta myös syntymäpäivä), kuolinpäivä, sukupuoli, siviilisäätö, asuinpaikka, kansalaisuus, äidinkieli (Kela)

Helsingin kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden käyttötiedot (Helsingin kaupunki)

Kelan etuudet: perhe-etuustiedot (vanhempainpäivärahat, lastenhoidon tuet, lapsilisä, elatustuki), sairauserusteiset etuudet (sairauspäivärahat, vammaistuki, kuntoutus, lääkkeet, lääkkeiden erityiskorvausoikeudet, erityishoitoraha), työkyvyttömyyseläkkeet, asumistuet, Kelan maksamat työttömyysturvaetuudet, opintoetuudet, toimeentulotuki; em. kokonaisuuksista käyttö- ja kustannustiedot (Kela)

Sosioekonomiseen asemaan (koulutus, ammatti, ammattiasema) liittyviä tietoja, perheeseen ja asuinpaikkaan liittyviä tietoja (Tilastokeskus)

Työttömyyskassojen maksamat ansiosidonnaisen työttömyysturvan tiedot (Finanssivalvonta)

Verotettavat tulot vuosittain (Verohallinto / Kela)

13 Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
- Haastattelu
 - Postissa lähetettävä kyselylomake
 - Sähköinen kyselylomake
 - Videointi
 - Muu tapa, mikä:
- Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:
- Hankkeessa kootaan rekisteriaineisto kohdassa 12 mainituista lähteistä.

14 Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

15 Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

16 Automatisoitu päätöksenteko

Automaattisia päätöksiä ei tehdä. Tutkimusta varten kerättyjä henkilötietoja ei käytetä tutkittavia koskevaan päätöksentekoon.

17 Henkilötietojen suojauksen periaatteet

- Tiedot ovat salassa pidettäviä.

Manuaalinen aineisto:

- Manuaalista aineistoa ei kerätä.
- Tutkimuksessa kerätään manuaalista aineistoa; manuaalinen aineisto suojataan seuraavalla tavalla:

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

- Käyttäjätunnus Salasana Käytön rekisteröinti
- Kulun valvonta
- Muu, mikä:

Aineiston anonymisointi / pseudonymisointi:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja).
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja). Tunnistetiedot ja tutkimusnumerot yhdistävä koodiavain säilytetään huolellisesti erillään henkilötiedoista ja tutkimusaineistosta ja siihen on pääsy vain rajatulla osalla tutkimusryhmän jäsenistä.
- Aineisto analysoidaan suurin tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet arkaluonteisten tietojen osalta:

- Tutkimussuunnitelma
- Tutkimuksella on vastuuhenkilö, kuka: Karoliina Koskenvuo, tutkimuspäällikkö
- Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

18 Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan ilman tunnistetietoja
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa:

19 Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Tietosuojalainsäädäntö takaa tutkittavalle tiettyjä oikeuksia, joilla tutkittava voi varmistaa perusoikeuksiin kuuluvan yksityisyyden suojan toteutumisen. Mikäli tutkittava haluaa käyttää oikeuttaan, hän voi ottaa yhteyttä kohdassa 3 mainittuun yhteyshenkilöön.

Suostumuksen peruuttaminen (tietosuoja-asetuksen 7 artikla)

Rekisteröidyllä on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, mikäli henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Suostumuksen peruuttaminen ei vaikuta suostumuksen perusteella ennen sen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

Oikeus saada pääsy tietoihin (tietosuoja-asetuksen 15 artikla)

Sinulla on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö henkilötietojasi tutkimuksessa ja mitä henkilötietojasi tutkimuksessa käsitellään. Voit myös halutessasi pyytää jäljennöksen käsiteltävistä henkilötiedoista.

Oikeus tietojen oikaisemiseen (tietosuoja-asetuksen 16 artikla)

Jos käsiteltävissä henkilötiedoissasi on epätarkkuuksia tai virheitä, sinulla on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.

Oikeus tietojen poistamiseen (tietosuoja-asetuksen 17 artikla)

Sinulla on oikeus vaatia henkilötietojesi poistamista seuraavissa tapauksissa:

- a) henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin
- b) peruutat suostumuksen, johon käsittely on perustunut, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta
- c) vastustat käsittelyä eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä
- d) henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti; tai
- e) henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa 19 (Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen) kuvatuista oikeuksista saatetaan poiketa tietosuoja koskevan lainsäädännön mukaisilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaikuttetun toimistoon, mikäli rekisteröity katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaikuttetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja@om.fi